

Hvorfor blir Amerika hatet?

Det eneste overraskende ved den uhyggelige terroraksjonen i USA (11.sept.2001) er presisjonen den ble utført med, og selve omfanget. Ellers er akten den rent foreløpige fullbyrdelsen av en historisk logikk som Washington og hele Vesten gjerne og lett lukker øynene for, oftest fordi man ikke vet, eller ikke vil vite. Uansett fordømmelser av en så grufull handling, så er virkeligheten at den blir velsignet over store deler av verden, hvor folk vil si: dette er bare småtteri mot de lidelser USA har påført oss og våre barn ikke bare gjennom årtier, men mye lengre, og som fortsatt pågår rundt om i verden, under ett eller annet påskudd.

Men også i USA vil mange glede seg i det skjulte, riktignok av andre grunner. De aner nye muligheter for våpenindustrien, etterretningsvirksomheten, security-policy, business.

Et stort spørsmål er om USAs venner har ærlighet og mot til å gå inn i den selvransakelse som er helt nødvendig for å forstå hvilke krefter som her har påtatt seg Nemesis rolle, og deretter gjennomtenke hvilke muligheter verden har for å komme ut av den dødbringende spiral vi nå er innelukket i. Vil vi tåle det?

Før man gjennomgår litt mer utførlig bakgrunnen for terrorhandlingen, kan vi ikke forstå den. Utilbørlig og ufølsomt kan det virke å ta opp disse spørsmålene. Like fullt kan det være uomgjengelig påkrevd, om det så blir summarisk, en kortversjon.

La oss bruke de sikreste kilder, og starte med brigadegeneralen Smedley D. Butlers i USAs elitestyrke, "the marines" (1881-1940):

"Jeg har brukt trettitre år og fire måneder i aktiv tjeneste som medlem av den mest potente militære enhet i dette landet, marinekorpset. Jeg har gått gradene i hierarkiet, fra løytnant til brigadegeneral. Og gjennom hele tjenesteperioden gikk mesteparten av tiden med til å opptre som pistolmann for de store selskapene i Wall Street og bankene. Jeg sikret Mexico for USAs oljeinteresser i 1914. Jeg hjalp til å forvandle Haiti og Cuba til et anstendig sted for guttene i National City Bank for at de kunne innkassere sine penger i ro og fred. Jeg hjalp til å renske Nicaragua for bankbrødrene Brown mellom 1909 og 1912. Jeg myket opp den Dominikanske republikk og gjorde den mottakelig for de nordamerikanske fruktselskapene i 1903. Med et tilbakeblikk på min karriere, tror jeg at jeg kunne gitt Al Capone enkelte små råd fordi makten han utøvte ikke strakk seg utover tre bydeler. Vi derimot, marinekorpset, opererte på tre kontinenter".

Her har brigadegeneralen uttrykt essensen av en politikk som USA har fortsatt opp til våre dager og samtidig gitt en delvis forklaring på hvorfor målene for terroraksjonen måtte være World Trade Center og Pentagon, siamesiske tvillinger med hele verden som operasjonsområde. Gjennom 200 år hadde amerikanske forretningsinteresser vært bestemmende for utviklingen i hele Latin-Amerika. Hegemoniet var opprettholdt ved hjelp av militære maktmidler. I perioden 1800 til 1934 interвенerte USA **180 ganger** på det sørlige kontinent for å sikre forretningsinteresser. Intervensjonene savnet en hver skygge av legitimitet. I globaliseringens tilsalder føres intervensjonene videre i varierte, men stadig undertrykkende former.

La oss hoppe fram til året 2000. Da oppsummerer den tidligere tjenestemannen i US State department (utenriksdepartementet), William Blum, i en bok etterkrigstiden: "Fra 1945 til slutten av århundret forsøkte USA å styrte mer enn 40 regjeringer og å knuse mer enn 30 folkelige, nasjonalistiske opprør mott (egne) utålelige regimer. I denne prosessen forårsaker USA at millioner av mennesker døde og at ytterligere flere millioner ble dømt til et liv i frykt og fortvilelse".

Den amerikanske regjering og den amerikanske offentlighet har de siste årene anvendt begrepet "Rogue State" - "røverstat", om land som er utpekt som potensielle angripere mot

USA. Slike stater er for eksempler Irak og Nord-Korea, stater med et samlet brutto nasjonalprodukt knapt på høyde med en eneste av de fattigere av USAs delstater. Likevel oppgis disse ”røverstatene” offisielt som årsak til at USA trenger et ”rakettskjold”.

Nettopp ”Rogue State” er etiketten William Blum bruker som tittel på boken sin om USA. I detaljer redegjør han for, og dokumenterer, hvordan supermakten opptrer i land etter land med skjulte terroraksjoner, kidnappinger og mord på politikere og opposisjonelle hvor det trengs, omfattende tortur av befolkningen, ”lavintensiv” krigføring mot land, og systematisk undergraving, destabilisering og kupp mot lovlig valgte demokratiske regjeringer, samt støtte til de verste diktaturer. (Da USAs yndling, diktatoren Mobutu døde, ble det funnet 8 milliarder dollar på hans skjulte konti i utlandet.)

Praktisk talt samtlige land i Latin-Amerika har vært holdt i sjakk av dette marerittet. Basis for virksomheten var i alle år School of the Americas, USAs South Commands spesielle treningssenter i Panama. Uoffisielt er denne skolen kalt ”La escuela de Golpes” – ”Kuppskolen” (nå flyttet til Georgia i USA). Her fikk praktisk talt samtlige av Sør-Amerikas despoter, bl.a. Nicaraguas Anastasio Somoza, Argentinas Leopold Galtieri, Paraguays Alfredo Stroessner og Chiles Augusto Pinochet sin opplæring, samt rundt 50.000 andre offiserer fra Sør-Amerika.

USA er ikke bare verdens største eksportør av våpen. Landet har også vært verdens største eksportør av torturinstrumenter. Med salgskontraktene har fulgt amerikanske instruktører i bruk av menneskelig tortur.

-Ja, vi har blod på hendene, sa tidligere president Bill Clinton beklagende under et besøk i Guatemala.

Hva hjelper en slik innrømmelse i etterkant? 150.000 mennesker var forsvunnet og drept i Guatemala etter at USA i 1954 iscenesatte og knuste et av Latin-Amerikas få demokratier for å sikre United Fruits profittinteresser.

”Throughout the world, on any given day, a man, woman or child is likely to be displaced, tortured, killed or “disappeared”, at the hands of government or armed political groups. More often than not, the United States shares the blame” (Amnesty International 1996)

To amerikanske universiteter gjennomførte for en del år siden en evaluering av den amerikanske u-hjelpen (USA skiller ikke mellom ordinær u-hjelp og våpenleveranser). Undersøkelsen viste at blant de ti største mottakerne av amerikansk hjelp økte bruken av tortur hver gang ”hjelpen” økte. Det gjaldt bl.a. Pakistan, Israel og Egypt. Det blir ikke dramatiske TV-bilder av slikt.

Hvordan har så mye kunne foregå, i det skjulte?

George F. Kennan holdt i desember 1947 et foredrag i National War College om ”The necessary lie” (Den nødvendige løgn) som skulle få vidtrekkende følger. I foredraget utviklet han ideer som seinere ble nedfelt i flere direktiver fra National Security Council – NSC 4 og 4a og som i 1951 førte til opprettelsen av Psychological Strategy Board (PSB). Et enormt apparat ble utviklet hvor CIA kom til å stå sentralt. Det gjaldt å utvikle teknikker for dekkoperasjoner, trusler, propaganda, falske nyheter og systematisk løgn via verdens medier. Over tid skulle denne kyniske propagandaen – også rettet mot FN – utvikle seg til ”et moralsk imperativ til amerikansk utenrikspolitikk”.

Det er et diplomatisk mesterstykke – hvor USA har nådd uante kunstneriske høyder – at de i tiår etter tiår har greid å forføre den vestlige verden. Noen av landets ypperste hjerner og store avdelinger på landets beste universiteter, blant annet Princeton, men først og fremst private ”think tanks”, har i årevis helliget seg dette studiet. Milliardbeløp har vært brukt til å forfalske bildet av verden.

Årelang moralsk patos om ”peace” og ”justice”, kombinert med en enorm og raffinert intellektuell innsats for å tåkelegge og hvitvaske USAs egen terror, gjør at vestlige ledere og

vestlig opinion lite har ant, og lite begriper av de siste dagers grusomme og ubønhørlige logikk.

Hva vi har sett utfolde seg på vår TV-skjerm er en avskyelig handling. Sett fra mange hold i den tredje verden dreier det seg imidlertid ”de facto” om en mot-terrorhandling, grusom men uavvendelig.

Sitt hegemoni har USA også brukt overfor vestlige land. Washington har tillatt seg som normalt handlingsmønster ikke bare å bruke makt, men bryte internasjonale lover (også handelslover) samt bibeholde som fast praksis å ignorere rettslige avgjørelser som går landet imot. Fortsatt motarbeider USA bestrebelsene på å etablere en internasjonal straffedomstol og insisterer på at verken USA eller noen borgere av USA skal kunne stilles for en slik rettsinstans. Internasjonale avtaler skal også i framtiden kunne oversees når det passer. Ulovlighet er en normal del av landets forhold til omverdenen. Bare internasjonale institusjoner som lar seg styre av USA, som IMF og Verdensbanken, kan regne med lojalitet og støtte. Også dette bryter så mye med det bildet vi blir gitt av USA som demokrati, at vi har vansker med å fatte.

Selv om u-landene har tilbakebetalt sin opprinnelige gjeld til internasjonale banker flere ganger, så er gjeldsbyrden bare mangedoblet og den er i dag svimlende. Fattigdommen og fortvilelsen svir mer enn noensinne, resultat av en lavmælt, men umiskjennelig undertrykkelsespolitikk.

De alvorligste anslag har kanskje USA rettet mot FN som etter hvert er blitt en blek avskygning av hva verdensorganisasjonen kunne og skulle være. Dette USA har forlatt UNESCO, nektet i årevis å betale sin stadig mer svulmende gjeld (20 mia kroner) og dermed svekket verdensorganisasjonens arbeidsgrunnlag. Landet har sabotert og undergravd en rekke av FNs utvalg og komiteer, kjempet hardnakket mot våpenkontroll og forbud mot landminer. I Sikkerhetsrådet har USA de siste 10 årene lagt ned dobbelt så mange vetoer som alle de andre faste medlemsland til sammen. Nylig mistet landet sin plass i FNs kommisjon for menneskerettigheter.

En hver historie, en hver katastrofe har sin forhistorie. Den dramatiske terrorhandlingen i USA har også sin. Men denne forhistorien har vært skjult, tildekket, manipulert. Men før eller siden, når trykket blir for stort, springer noe i luften.

Det mest fruktbare spørsmål som kan stilles, og som bør stilles, er ikke hva NATO og vi kan mønstre av våpen, men hva som kan finnes av alternativer i verden. Kunne vi begynne der?

(VG 27. sept 2001)